

ΠΛΑΤΩΝ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΩΝ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΩΝ
ΚΑΙ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΩΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΜΗΝΑ

ΥΠΟ ΤΟΥ

ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΚΟΥ

ΣΥΛΛΟΓΟΥ

ΕΤΟΣ Α΄.-ΤΟΜΟΣ Α΄.

(Ὅτι ἐστὶ περὶ τοῦ ἄν ὀσιωτέρου ἀνθρώπου
βουλευόμενον ἢ περὶ παιδείας καὶ αὐτοῦ καὶ
τῶν αὐτοῦ οἰκείων. (Πλάτ. Θιάγης.)

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ Κ. Ν. ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΩΣ

—
1879

5). Εἰ καὶ λίαν διαφέρουσιν αἱ φυσικαὶ τάσεις καὶ κλίσεις, δύναται ὅμως ἡ παιδαγωγικὴ νὰ δώσῃ γενικῶς ἰσχυοῦσας ἀρχὰς τῆς ἀνατροφῆς.

6). Ἡ παιδαγωγικὴ εἶνε ἀνεξάρτητος.

Πάντα ταῦτα ἐνόησεν ὁ κύριος δικαστὴς Γουλιέλμος· καὶ ἡ ἀνωτάτη ἀρχή.» ἐπεδοκιμάσθη παρ' αὐτοῦ καὶ τῆς γυναικὸς του, καὶ τοιοῦτοτρόπως ἀντηλλάγησαν διάφοροι ἐπιστολαὶ περὶ τῆς ἀγωγῆς τοῦ τε σώματος καὶ πνεύματος.

ΧΑΡΙΣΗΣ ΠΟΥΛΙΟΣ.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΣΧΕΣΕΩΣ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΤΟΥ ΛΑΟΥ ΠΑΙΔΕΥΣΙΝ

ὑπὸ ΓΟΥΣΤΑΒΟΥ ΕΒΕΡΤΥ.

Διδάκτορος καὶ μέλους τοῦ πρωσικοῦ κοινοβουλίου (α)

(Μειάφρασις ἐκ τοῦ γερμανικοῦ)

Τὸ πνεῦμα τῆς ἀναμορφώσεως ὤθησεν ἀφ' ἑτέρου τοὺς ἐν Ἀγγλίᾳ ὀρθοδόξους εἰς πάλιν κατὰ τῆς ἀποναρχώσεως τῆς ἐπικρατούσης ὀρθοκείας. Καὶ οὗτοι ὡς ἐν Γερμανίᾳ οἱ Προτεστάνται, ἐγκατέστησαν ἐν Ἀγγλίᾳ τὰ δημοτικὰ σχολεῖα.

Νεύτων. Ὁ Νεύτων ἀκολουθῶν τὰς ἀρχὰς τοῦ Βάκωνος κατέκτησε τοὺς ἐν τῷ σύμπαντι νόμους τοῦ λόγου καὶ τῆς ἑναρμονίου τάξεως καὶ ἐφήρμοσε τὰς ἐπιστημονικὰς αὐτοῦ ἀρχὰς εἰς τὴν ἀνατροφὴν τῶν παιδῶν, ὑποδεικνύων ὡς ὁδηγὸν τὴν ἀρχὴν «*Noūs ῡγιη̄ς ἐν σώματι ῡγιεῑ* (mens sana in corpore sano).

Ρουσσώ. Τὰς ἰδέας ταύτας ἐπεξεργάσθη περαιτέρω ὁ Ρουσσώ (1712—1778), ὑπὲρ τῆς ἀρχῆς αὐτοῦ τῆς εἰς τὴν φύσιν ἐπαναγωγῆς. Κατὰ τοῦτον τὸ παιδίον δὲν ἔπρεπε νὰ παιδεύηται ὑπὲρ ὀρθοκείας τινός.

Λάϊβνιτς. Ὁ Λάϊβνιτς (Leibnits) 1646 — 1716 ἐξωμάλυνεν ἐν Γερμανίᾳ τὸ ἔδαφος τῆς ἐλευθερίου ταύτης διευθύνσεως, ἀποδεχθεὶς τὴν πραγματικότητα τοῦ σωματικοῦ.

Θωμάσιος. Ὁ Θωμάσιος (Thomasius) 1655—1728, τὰς ἀρχὰς ἐκείνου ἀποδεχόμενος εἰσήγαγεν εἰς τὴν ἀνατροφὴν τὴν ἀνάπτυξιν, εἰς ἣν ὁ Βόλφιος (Wolff) ἐπὶ μεγάλου Φριδερίκου ἔδωκεν ἐπιστημονικὴν βαρύτητα.

(α) Σκέψαι ἴδτε προηγ. φυλ. σελ. 86.

Φιλάνθρωποι. Τοιούτῳ τρόπῳ ἐμορφώθη ἡ σχολή τῶν φιλανθρώπων. (Βασεδὼς Basedow 1723—1790.

Κατὰ τούτους ἔπρεπε μὲν νὰ διδάσκηται ἡ θρησκεία, χωρὶς ὅμως νὰ λαμβάνωνται ὑπ' ὄψιν αἱ αἱρέσεις καὶ φατρίαι.

Ἐκ τοιούτων ριζῶν ἀνεβλάστησε κατὰ τὸν 18ον αἰῶνα, τὸ δημοτικὸν σχολεῖον ὡς πολιτικὸν κατασκευάσμα.

Ἐν Γαλλίᾳ χρονολογεῖται τοῦτο ἀπὸ τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 1789. Μέχρι ταύτης τῆς ἐποχῆς, ἡ διδασκαλία διευθύνετο ὑπὸ τῶν θρησκευτικῶν σωματείων, τὰ ὁποῖα μόνον μετὰ τῶν εὐπόρων καὶ προνομιούχων τάξεων ἤρχοντο εἰς συνάφειαν.

Τὸ 1791 ἡ διδασκαλία ἐτέθη ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησιν τῆς πολιτείας καὶ ἔπρεπε νὰ διδάσκηται ἀμισθί.

Τὸ 1792 ἀπαγορεύθη εἰς τοὺς διδάσκοντας νὰ καλῶνται ἄλλως ἢ δημοτικοὶ διδάσκαλοι. Ἡ ἀπαγόρευσις αὕτη συνεπήγετο καὶ τὸν ἀποκλεισμὸν παντὸς θρησκευτικοῦ σωματείου ἀπὸ τῆς διδασκαλίας.

Τὸ 1793 δι' ἀποφάσεως τῆς Συνελεύσεως ὠρίσθη ἡ ἀνίδρυσις ἐνὸς δημοτικοῦ σχολείου ἐν ἐκάστῳ Δῆμῳ ἐκ 400 κατοίκων.

Τὸ 1794 διὰ τῆς εἰσαγωγῆς τοῦ διευθυντηρίου (Directorium) ἐχαλαρώθη ἡ ἐκπαίδευσις τοῦ λαοῦ. Ἡ ὑπὸ τῆς πολιτείας ἀντιμισθία τῶν διδασκάλων καὶ ἡ ἄνευ πληρωμῆς παιδεύσις κατηργήθη. Οἱ διδάσκαλοι περιορίσθησαν εἰς τὰ δίδακτρα.

Τὸ 1795, οἱ ἱερεῖς συνηνώθησαν μετὰ τῶν βασιλικῶν.

Ἐπὶ τῆς ἀποκαταστάσεως τοῦ 1815 τὰ σχολεῖα ἐπονωμάσθησαν καθολικὰ καὶ ἐτέθησαν ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησιν τῶν ἀρχιερέων.

Τὰ μικρὰ σχολεῖα, ὧν οἱ διδάσκαλοι δὲν ἐπεβάλλοντο εἰς δοκιμασίαν ὑπὸ τῆς Πολιτείας, ἀνιδρύθησαν ἐκ νέου.

Ἄπαντα ταῦτα περιῆλθον τὸ 1821 εἰς χεῖρας τῶν Ἰησουϊτῶν.

Κατὰ τὸν νόμον τῆς 28 Ἰουνίου ἐπὶ τοῦ πρωτεστάντου Γκιζώτου, ὑποχρεοῦτο μὲν ἕκαστος Δῆμος νὰ συστήσῃ ἐν δημοτικὸν σχολεῖον, οἱ διδάσκαλοι ὅμως ἔπρεπε νὰ λαμβάνωσιν ἀντιμισθίαν μόνον 200 φράγκων ἀντὶ τῶν πρότερον 1200.

Ἡ καλουμένη ἐλευθέρη διδασκαλία εἰσήχθη ἐκ νέου διὰ τοῦ νόμου τῆς 15 Μαρτίου 1850

Διὰ τοῦ νόμου τούτου ἀντιθέτως πρὸς τὸ διδασκαλικὸν σύστημα τοῦ Γκιζώτου, ἐπετράπη καὶ ἡ σύστασις ἱερατικῶν σχολείων.

Εἰς τὰ ἱερατικὰ σχολεῖα διδάσκουσιν οἱ ἀδελφοὶ καὶ ἀδελφαὶ τοῦ ἐλέους, αἵτινες ἠδύναντο νὰ ἀναγνωρίζωνται ὡς διδάσκαλοι ἄνευ ἐξετάσεων. Πρὸς

τοῦτο ἀρκεῖ μόνον τὸ ἔγγραφον τῆς ὑποταγῆς των. Τοῦτο χορηγεῖται εἰς τὰς καλογραίας ὑπὸ τῆς προϊσταμένης αὐτῶν, ἀπέναντι τῆς ὁποίας εἰσι μόνον ὑπεύθυνοι ὡς οἱ ἱερεῖς ἀπέναντι τοῦ προϊσταμένου αὐτῶν.

Ἡ ἀνωτάτη ἐπίβλεψις εἶναι ἀνατεθειμένη κυρίως εἰς τοὺς ἀρχιερεῖς.

Καταναγκαστικὴ παιδεία δὲν ὑφίσταται.

Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον κατήντησε νὰ μὴν ὑπάρχωσι πλέον κοσμικοὶ διδάσκαλοι εἰς πολλοὺς δῆμους· οἱ ὑπάρχοντες δὲ τοιοῦτοι κατέστησαν δούλοι τῶν ἱερέων.

Ἡ ἐπανάστασις τοῦ 1848 συνεπλήρωσε τὸ σύστημα τοῦτο τῆς ἐλευθέρως διδασκαλίας καθ' ὅλας αὐτοῦ τὰς ἐπιβλαβεῖς συνεπείας, ποιήσασα ἐκποδῶν τὴν κανονικὴν τῶν πανεπιστημίων ἐπιρροὴν ἐπὶ τὴν διδασκαλίαν.

Βέλγιον. Καὶ ἐν Βελγίῳ εἰσήχθη τὸ σύστημα τῆς ἐλευθέρως διδασκαλίας ὡς λέγεται δὲ αὕτη μετεμορφώθη ἐνταῦθα εἰς ἐλευθερίαν τῆς ἀμαθείας.

Βόρειος Ἀμερικὴ. Εἰς τὴν Β' ρεῖον Ἀμερικὴν ἡ παιδεία ἀναγνωρίζεται ὑπὸ τοῦ πολιτεύματος, ὡς βᾶσις τοῦ πολιτικοῦ βίου.

Κατὰ τὸ σύστημα τῶν κοινοτικῶν σχολείων, τὸ σχολεῖον εἶναι πολιτικὸν καθίδρυμα. Διδάκτρα δὲ δὲν πληρῶνονται.

Μέρος τῶν δημοσίων ἀγρῶν ἀφιερῶνται πρὸς σκοποὺς τῶν σχολείων. Ἐν γένει τὰ κτήματα ταῦτα χρησιμεύουσιν ὡς βᾶσις τῶν ἐξόδων τῶν σχολείων.

Πλὴν τῶν τριούτων κοινῶν καθιδρυμάτων τῶν ἠνωμένων Πολιτειῶν, ὑφίστανται καὶ ἕτερα τῶν κατὰ μέρος Πολιτειῶν, πρὸς διατήρησιν τῶν ὁποίων ὡς κυρία πηγὴ τῶν χρηματικῶν πύρων χρησιμεύει ἡ ἐκούσιος φορολογία. Τὴν ἀνωτάτην διεύθυνσιν τῶν σχολείων ἔχει ἡ Πολιτεία. Τὸ ἐπαρχιακὸν συμβούλιον προϊσταται τῶν κατὰ μέρος δημοτικῶν ἐπιτροπῶν τῶν σχολείων.

Ἐν ἐκάστῃ Πολιτείᾳ προϊσταται τῆς παιδείας εἰς ἀνώτατος ἐπιτηρητὴς παρ' ᾧ συνήθως ὑπάρχει ἐκπαιδευτικὸν συμβούλιον.

Ἡ ὀρηκεία δὲν περιλαμβάνεται εἰς τὰ διδασκόμενα μαθήματα.

Σουηδία Εἰς τὴν πρωτεσταντικὴν Σουηδίαν ἐν ἐκάστῃ σχεδὸν ἐκκλησιαστικῇ ἐνορίᾳ ὑπάρχει ἓν στοιχειῶδες σχολεῖον.

Ἑλβετία Μεγάλως ἐτελειοποιήθησαν τὰ σχολεῖα ἐν Ζυρίχῃ,

οἱ ἐν ἐκάστῃ ἐπαρχίᾳ οἰκοῦντες διδάσκαλοι ἀποτελοῦσι τὸ ἐπαρχιακὸν συμβούλιον τῶν σχολείων. Ταῦτα διευθύνονται ὑπὸ τοῦ συμβουλίου τῆς ἀνατροφῆς. Τὰ μέλη ἀπάντων τῶν ἐπαρχιακῶν συμβουλίων τῶν σχολείων εἶναι συγχρόνως μέλη τῆς συνόδου τῶν διδασκάλων.

Πεσतालότσης Ὁ Πεσतालότσης (1746—1817) ἀνέλαβε τὴν ἀνατροφὴν τῶν ἐγκαταλελειμμένων τέκνων τοῦ λαοῦ.

Οὗτος συμφώνως μὲ τοὺς προκατόχους αὐτοῦ καὶ ἰδίως τὸν Ῥουσσώ, συγκεφαλαιοῖ τὰς ἀρχάς του εἰς τὸ ἀξίωμα:

«Δέον ν' ἀναπτυχθῆ ἡ ἀνθρωπίνη φύσις»

Τὴν ἀνατροφὴν τῶν νέων ἔθεσεν ὡς πρώτην βάσιν τοῦ ὅλου βίου τοῦ λαοῦ.

Ὁ Πεκταλώτσης ἐγένετο οὕτω ἀναμορφωτῆς τῆς διδασκαλίας, οὐ μόνον ἐν Ἑλβετία, ἀλλὰ καὶ ἐν Γερμανίᾳ.

Διὰ τῆς ἐπικρατησάσης ἐν Γερμανίᾳ ὀρθοδοξίας, ἡ διδασκαλία ἐξετράπη τῶν πηγῶν αὐτῆς, ἤτοι τῆς φύσεως, καὶ λογικῆς, ἐν αἷς ἐπανεφέρεν αὐτὴν ὑστερον ἢ φιλοσοφία.

Κάντιος. Ἡ περὶ ἀνατροφῆς δοξασία τοῦ Καντίου εἶναι ἀντίθετος τῶν θεωριῶν τοῦ Ῥουσσώ.

Ὁ Κάντιος λέγει ὅτι, πρωτίστη ἀπόφασις τῆς Πολιτείας πρέπει νὰ εἶνε αὕτη, ἕκαστος ὀφείλει νὰ ἐξέλθῃ τῆς φυσικῆς αὐτοῦ καταστάσεως καὶ ὑποβληθῆ εἰς ἐξωτερικόν τινα καταναγκασμόν.

Φίχτε. Ὁ Φίχτε συγχρόνως μὲ τὴν δοξασίαν τοῦ Καντίου λέγει ὅτι, ἡ Πολιτεία δικαιοῦται νὰ καταστήσῃ τὴν ἀνατροφὴν τῶν παιδίων ὄρον τοῦ συναλλάγματος τῆς Πολιτείας. Κατὰ ταῦτα ἡ ἀνατροφή καθίσταται ἐξωτερικὴ ὑποχρέωσις πρὸς τὴν Πολιτείαν. Τούτου ἕνεκα, ἡ Πολιτεία δικαιοῦται νὰ ἐπιτηρῆ, ὥστε οἱ νέοι ν' ἀνατρέφονται· αὕτη συγχρόνως κρίνει περὶ τῆς χρησιμότητος τῶν δυνάμεων ἡμῶν πρὸς ἐπίτευξιν λογικῶν σκοπῶν καὶ συνεπῶς περὶ τοῦ σκοποῦ τῆς ἀνατροφῆς.

Τοιουτοτρόπῳ ἐγκαθριδρῦει οὗτος τὴν ἔννοιαν τῆς ἐθνικῆς ἀνατροφῆς. Ἡ ἠθικὴ τῆς θελήσεως μὸρφωσις εἶναι κατ' αὐτὸν τὸ ὑψιστον.

(ἀκολουθεῖ)

ΓΕΝΙΚΑ ΠΑΡΑΓΓΕΛΜΑΤΑ.

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΓΟΝΕΙΣ ΚΑΙ ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΥΣ

κατὰ τὸν Kraus.

Ε'.) Δὲν πρέπει γὰρ δίδωμεν εἰς τὸν παῖδα ἀγωγὴν ὑποκλειστικὴν.

*Ἴνα προστηκόντως ἐκπληρώσῃς τὸ καθῆκον, ὅπερ σοὶ ἐπιβάλλει ὁ τίτλος τοῦ πατρὸς ἢ τῆς μητρὸς ἢ τοῦ παιδαγωγοῦ, ὀφείλεις συνεχῶς νὰ ζητῆς νὰ ἀναπτύξῃς εἰς τὸν παῖδα ὅλα τὰ σπέρματα, ἅτινα ὁ Πλάστης ἐν αὐτῷ κατέθηκε, νὰ θέσῃς εἰς ἐνέργειαν πάσας τὰς σωματικὰς καὶ ψυχικὰς αὐτοῦ